

Stajalište o utjecaju COVID-19 krize na sportski sektor

Važna uloga sporta u ekonomiji Europske unije

Sport je važan ekonomski sektor u Europskoj uniji s udjelom u nacionalnim ekonomijama koji je usporediv sa sektorima poljoprivrede, šumarstva i ribarstva zajedno. Ne bismo trebali podcjenjivati društvene i ekonomske prednosti sportske industrije kao alata za borbu protiv ekonomske krize uzrokovane COVID-19 pandemijom. Prema rezultatima istraživanja¹, udio sporta u BDP-u je 279,7 milijardi eura. To je 2,12% ukupnog BDP-a u Europskoj uniji. **Sportski sektor generira svaki 47. euro.** Zaposlenost u sportu je intenzivna, što znači da generira više zaposlenosti nego udjela u BDP-u. Broj zaposlenih koji su povezani sa sportom iznosi 5,67 milijuna ljudi u Europskoj uniji. To je 2,72% ukupne zaposlenosti u Europskoj uniji. **Svaki 37. zaposleni radi u sportskom sektoru.** Sport koristi više intermedijarnih proizvoda od prosječnog sektora, čime kreira dodatni prihod za ostale industrije.

Vlade bi stoga trebale biti posebno zainteresirane da zaštite radna mjesta u sportu kao industriji sa snažnim ekonomskim utjecajem u odnosu na zaposlenost i udio u BDP-u. Društvene koristi sporta pridonijet će izgradnji europskih društava tijekom i nakon krize.

Osim toga, SHARE inicijativa² je bila snažan zagovornik jačanja uloge sporta u regionalnom razvoju, jer ima utjecaja na brojna ključna politička područja kao što su inovacije i istraživanje, društvena kohezija i uključivanje, teritorijalna regeneracija i privlačnost ili zaštita okoliša, a posebice kao učinkovitog sredstva za ostvarivanje ciljeva kohezijske politike Europske unije i Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Proizveli su nekoliko dokumenata³ u kojima su istaknuli važan doprinos sporta i tjelesnih aktivnosti za ostvarivanje navedenih ciljeva.

Utjecaj COVID-19 krize na sport

Izbijanje pandemije COVID-19 utjecalo je na Europsku uniju i njezine države članice na iznenađan i dramatičan način s dosad neviđenim utjecajem na zdravlje i svakodnevni život europskih građana. Sportski sektor, uključujući one koji su posvetili svoje živote, a često i poduzeća, poboljšanju zdravlja kroz tjelesne aktivnosti, duboko su zabrinuti za dobrobit ljudi koji su pogođeni širenjem pandemije. Sportski sektor željno iščekuje dati svoj doprinos u obnovi onoga što smo nekada smatrali normalnim načinom života. Sport može pomoći pojedincima i društvima u ublažavanju negativnih posljedica krize na njihove živote koristeći mehanizme koji mogu pridonijeti zdravlju ljudi, socijalizaciji, obrazovanju i dobrobiti općenito. Osim katastrofalnih kratkoročnih i srednjoročnih posljedica na zdravlje (uključujući neaktivnost i mentalne zdravstvene rizike koji su povezani s usamljenošću i tjeskobom), pandemija će također imati snažne dugoročne posljedice na ljudsku svakodnevicu, zdravlje i općenito na društva i mnoge sektore ekonomije, naročito na uslužne sektore, npr. turizam, usluge hrane i smještaja, prijevoz i – sport.

¹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/865ef44c-5ca1-11e8-ab41-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-71256399>

² https://ec.europa.eu/sport/share-initiative_en

³ <https://keanet.eu/projects/>

Ograničeno kretanje i obustava svih aktivnosti pogodile su sportski sektor do srži. Amaterski sport bio je najviše pogođen, ali su pogođeni i profesionalni sport i čitava sportska industrija i njezini dionici: sportaši, treneri, instruktori, administratori (zaposlenici u sportskim organizacijama), volonteri, službeno osoblje na natjecanjima (npr. suci, delegati), poduzeća, naročito mikro i mala poduzeća (npr. fitnes klubovi, sportske dvorane, trgovci, organizatori natjecanja, marketinške agencije, proizvođači i iznajmljivači sportske opreme).

Europski sport dobrim se dijelom oslanja na mrežu sportskih klubova i saveza zahvaljujući kojima si građani mogu priuštiti bavljenje sportskim aktivnostima i svakodnevno uživati u sportu i tjelesnim aktivnostima. Ti mali klubovi i savezi su potporni stup europskog sporta. Međutim, samim tim što su neprofitni, nemaju nikakvih novčanih rezervi, često rade u teškim uvjetima, pokretani samo predanim radom volontera i zaposlenika. U sportu, naročito na amaterskoj razini, ova ekonomska kriza će prouzrokovati stečaj saveza i klubova, kao što je to već slučaj, koji promiču tjelesne aktivnosti i nude financijski prihvatljive sportske usluge građanima diljem Europe. Posljedično tome, sportski sektor će se neminovno suočiti s problemom nedovoljnog broja zaposlenih. Te manje europske amaterske udruge suočavaju se s velikim rizikom od prestanka rada zbog krize, što bi moglo imati niz dugoročnih posljedica na ekonomiju i društvo. To će dovesti u opasnost sav amaterski sport u Europi.

Trenutno, ovo su ključni problemi sa stajališta dionika iz sportskog sektora:

- *Izgubljeni prihodi* – organizacije nisu u mogućnosti pružati svoje usluge građanima, naročito u doba godine kada počinje sezona za većinu sportova, tj. u vrijeme kada organiziraju treninge i natjecanja, prikupljaju novac kroz organizaciju turnira, natjecanja, seminara, trening kampova, utrka itd. Također su izgubili značajan dio redovnih prihoda od različitih vrsta naknada, npr. članstvo, licenciranje, sudjelovanje i pretplate.
- *Sportaši* nisu samo izgubili sezonu i s njom povezane financijske koristi, nego i svoje trenere i uopće mogućnost da se natječu i treniraju, što je također povezano s njihovim prihodima. Za neke ovo predstavlja izgubljenu priliku za stjecanje statusa i dobivanje financijske potpore iz privatnih (sponzori) i javnih izvora (na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini).
- *Sportaši* ne primaju financijsku potporu (npr. stipendije, stažiranje) zbog pada prihoda u sportskim organizacijama.
- *Problemi s likvidnošću* – organizacije imaju fiksne troškove koje moraju plaćati bez obzira na pad prihoda.
- *Nezaposlenost* – otkazi zaposlenicima, sportašima, trenerima i drugim radnicima, naročito onima čije plaće ovise o prethodno navedenim izvorima financiranja. Nijedno radno mjesto u sportskom sektoru nije sigurno.
- *Slobodnjaci* – *samozaposlene osobe* koje rade u ekonomiji honorarnih poslova, koji više nisu u mogućnosti pružati svoje usluge (npr. treneri), ostali su ispod radara kad se radi o različitim vrstama javnih potpora za očuvanje radnih mjesta u poduzećima.
- *Organizacije* su izgubile veliki dio svoje neplaćene radne snage, tj. volontera koji su ograničeni na boravak u svojim domovima ili im je smanjena mogućnost kretanja.
- *Industrije* koje su izravno i neizravno povezane sa sportom svjedoče propasti mnogih postojećih poslovnih modela, te imaju potrebu za promjenom poslovnih strategija, i onih kratkoročnih i dugoročnih. To ima posljedice na veliki broj radnih mjesta i na poduzetnike.

Identifikacija akcijskog plana za promidžbu sporta u svrhu stvaranja otporne i održive Europe

Ovakve jedinstvene okolnosti, osim što donose štetu i tugu, također predstavljaju priliku za **inoviranje, preispitivanje politika i ponovnu procjenu prioriteta** u dugoročnom smislu. Današnja kriza tjera nas da se bavimo prioritetima koji se tiču zdravlja, otpornosti na bolesti i tjelesne spremne. Sport i tjelesna aktivnost pomažu nam da povećamo otpornost društva i građana u Europskoj uniji. Doprinos sporta zdravstvenoj prevenciji postaje iznimno važan kad se nađemo usred pandemije. Osim toga, sportski klubovi i savezi su duboko ukorijenjeni u svojoj zajednici i kao takvi su izvrsni u okupljanju različitih ljudi. Takva pozicija u društvenoj zajednici omogućuje sportskim organizacijama da odrade važnu ulogu u mobilizaciji društva i u suočavanju sa zdravstvenim prijetnjama, te da postanu predvodnici jednom kada društvene i ekonomske aktivnosti ponovo zažive uslijed popuštanja trenutno postojećih mjera za obustavu aktivnosti. Zaustavljanje širenja COVID-19 moglo bi unijeti dosad neviđene promjene u svakodnevnu rutinu, ali skrb o zdravlju i dobrobiti građana Europske unije i dalje je najveći prioritet. Upravo zato su važnije nego ikada investicije u sport i tjelesne aktivnosti koje pridonose zdravlju. Da bismo stvorili održivu i zdravu Europu, sport i tjelesne aktivnosti moraju biti stavljene u središte svih politika.

U ovakvim posebnim okolnostima važno je **osigurati brzu i odgovarajuću potporu s jasnim akcijskim planom** za rješavanje nepovoljnih posljedica COVID-19 krize na sportski sektor. Države članice trenutno vode raspravu o mogućem preusmjeravanju dijela Europskih strukturnih i investicijskih fondova na rješavanje posljedica nastale krize. Za održivost sportskog sektora (javnog i privatnog) **od presudne je važnosti da dobije pomoć i podršku u kontekstu europske inicijative pod nazivom *Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency*⁴ (SURE), *Coronavirus Response Investment Initiative*⁵ (CRII), *Coronavirus Response Investment Initiative Plus*⁶ (CRII+)** i ostalih inicijativa na nacionalnoj i europskoj razini.

Mjere potpore trebaju uključivati sljedeće:

- Osigurati da sportski sektor bude prihvatljiv za dobivanje potpora za *zaštitu radnih mjesta, zaposlenih i samozaposlenih* u riziku od gubitka posla i prihoda.
- Ublažiti *pravila o tržišnom natjecanju*, kao što je otprije slučaj u nekim drugim sektorima, kako bi se omogućilo uvođenje poreznih olakšica za osobe i organizacije koje promiču sportske aktivnosti.
- Stimulirati *inovativne programe* (industrijska modernizacija) za sportska poduzeća kako bi se mogle nositi s trenutnim društvenim izazovima.
- Davati *zajmove* za osiguranje likvidnosti sportskih klubova i drugih udruga kroz postojeće financijske instrumente Europske unije (npr. Europska investicijska banka) ili iz novih instrumenata koji će biti uspostavljeni kao odgovor na krizu.
- Preusmjeriti *određene nacionalne i EU izvore financiranja*, s naglaskom na Europske strukturne i investicijske fondove, na djelovanje kojim se promiče dobrobit građana, uključujući sport i tjelesne aktivnosti.
- Uspostaviti *javni i privatni fond solidarnosti* za amaterske sportske klubove i saveze i njihove zaposlenike, uključujući trenere, slobodnjake i samozaposlene s kojima imaju posebne ugovore.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A143%3AFIN>

⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/coronavirus-response/

⁶ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/04/04-02-2020-coronavirus-response-investment-initiative-plus-new-actions-to-mobilise-essential-investments-and-resources

- Stvoriti *nove vidove financiranja* kao inovativne načine za promidžbu sporta i tjelesnih aktivnosti dok su ljudi ograničeni na boravak u svojim domovima⁷.
- Pomoći *školama i nastavnicima tjelesnog odgoja* da nastave vježbati s učenicima putem digitalnih medija koji su učinkoviti i sigurni (i potiču inovativnost), npr. financiranje, smjernice, najbolji primjeri iz prakse, popust na cijenu korištenja interneta.
- U konačnici, stimulirati *zdravi način života u radnoj populaciji*, bilo da rade od kuće ili u uredu, na način da se uvedu inovativna rješenja za poticanje na bavljenje tjelesnim aktivnostima.

Prevela Alma Papić.

U slučaju prijepora oko eventualne nesuklađenosti između izvorne verzije teksta na engleskom jeziku i hrvatskog prijevoda, važeća je izvorna verzija teksta na engleskom jeziku.

Potpisnici Stajališta o utjecaju COVID-19 krize na sportski sektor

ČLANOVI SHARE INICIJATIVE

[EOC EU Office](#)

[UEFA](#)

[ENGSO](#)

[FESI](#)

[EPSI](#)

[EOG](#)

[Active Local Club](#)

[NOC of Croatia](#)

[ClusSport](#)

[ASM](#)

[ACES Europe](#)

[It's Great out there](#)

[Sport and Citizenship](#)

[Cluster Sport & Technology](#)

⁷ Na primjer, Sportska televizija (otvoreni TV kanal Hrvatskog olimpijskog odbora) emitira školski program, uključujući nastavu tjelesnog odgoja, za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole, producira TV emisije kojima se potiču ljudi na aktivno uključivanje u vježbanje koje ponekad vode vrhunski sportaši, ili produciraju specijalizirane taekwondo treninge koji se provode za sportaše u suradnji s Hrvatskim taekwondo savezom i vrhunskih trenerima itd.

OSTALE ORGANIZACIJE

[EOC](#)

[EHF](#)

[CEV](#)

[FIBA](#)

[Rugby Europe](#)

[BOIC](#)

[CONI](#)

[COC](#)

[COP](#)

[COSL](#)

[DIF](#)

[DOSB](#)

[NOC Finland](#)

[NIF](#)

[RF](#)

[Sport Austria](#)

[DFB](#)